

‘Kerk is in crisis, niet in verval’

Mgr. Jozef DE KESEL verruult Brugge voor aartsbisdom Mechelen-Brussel

- ▶ Nieuwe aartsbisschop ziet respect als sleutelwaarde
- ▶ Pedofiliezaken wogen zwaar op hem
- ▶ Opdracht van Kerk is ruimer dan louter zingeving bieden

Erik DE SMET

Paus Franciscus benoemde de 68-jarige Jozef De Kesel, sinds 2010 bisschop van Brugge, tot aartsbisschop van Mechelen-Brussel. Met die benoeming volgt hij mgr. André-Jozef Léonard op als primate van België. De Gentenaar (opgegroeid in Adegem, vandaag een deelgemeente van Maldegem) keert terug naar Mechelen-Brussel, waar hij van 2002 tot 2010 acht jaar lang hulpbisschop voor het vicariaat Brussel was.

Mgr. De Kesel zegt verrast te zijn door zijn benoeming. „Mijn naam circuleerde, maar er waren beslist andere goede kandidaten”, klinkt het. De nieuwe aartsbisschop noemt uitdrukkelijk de naam van de bisschop van Antwerpen, mgr. Johan Bonny.

–U keert na vijf jaar Brugge terug naar Brussel. Hoe voelt dat?

In 2002 verliet ik met een bang hart het bisdom Gent. In Brussel, waar ik hulpbisschop werd, kende ik toen niemand. Acht jaar heb ik er gewerkt en het beviel me zeer.

In 2010 werd ik gevraagd om in de moeilijke situatie na het ontslag van Roger Vangheluwe in Brugge verantwoordelijkheid op te nemen. Was ik wel voldoende voorbereid? Het voordeel is dat ik in Brussel acht jaar lang samenwerkte met kardinaal Daneels. Ik ben hem bijzonder dankbaar. Ik ontken ook niet dat onze stijl overeenstemt.

–Hoe bekijkt u de toekomst van het aartsbisdom met zijn drie vicariaten en twee taalgemeenschappen?

Dat er in het aartsbisdom twee taalgroepen zijn, mag geen beletsel zijn om één kerkgemeenschap te vormen. In Brussel beschouwde ik dat niet als een onoverkomelijke barrière. Trouwens, het gaat niet enkel om Vlamingen en Franstaligen, ook de migrantengemeenschappen tellen mee. De Chaldeeën bijvoorbeeld zijn niet weg te denken uit het leven van het aartsbisdom. Italianen en Congolezen zijn in Brussel reguliere parochianen. Ik ervaar de verscheidenheid als een rijkdom. Dat belet niet dat er autonomie kan zijn voor de taalgroepen. Het aartsbisdom telt drie hulpbisschoppen. Het is nogal duidelijk dat wij moeten samenwerken als ploeg.

–Het aartsbisdom is het meest geseculariseerde gebied van ons land. Weinig kerkgangers, weinig priesterroepingen. Hoe ziet u dat?

Aartsbisschop Jozef De Kesel en zijn voorganger, André-Joseph Léonard. © Belga Image

We mogen ons niet laten verlammen door het priestertekort. De inzet van leken is uiterst belangrijk. In mijn periode in Brugge wijdde ik zes priesters en vijftien diakens, maar ik benoemde nog veel meer mensen in pastorale functies in de zorgsector. In mijn ogen zijn dat evengoed roepingen.

Ik ben niet tegen de inzet van buitenlandse priesters, integendeel, maar ze zijn er niet om ons priestertekort op te vangen. Buitenlanders vormen volgens mij beter niet het grootste deel van het priestertekort.

–Ook het aartsbisdom voert ingrijpende hervormingen van de parochies door. Hoe staat u daar tegenover?

De hervorming van parochies naar pastorale eenheden gebeurt niet als oplossing voor het priestertekort, maar omdat vele gemeenschappen niet langer de kracht hebben om een volwaardige parochie te zijn. Nog altijd zijn er parochies met am-

per achthonderd inwoners. Het kan niet meer dat we een priester zenden om slechts die ene parochie te bedienen. De taak van de priester is om, samen met andere verantwoordelijken, herder van het geheel te zijn. Zelf vind ik dat een rijkere invulling van het pastoraat. Priesters die werken in een geheel van gemeenschappen vind ik meer vruchtbaar dan priesters in hun eentje in één parochie. Dergelijke aanpak veronderstelt immers medeverantwoordelijkheid, gedeeld met vele medewerkers. Ik sta terughoudend tegenover woord- en communiediensten op zondag, maar ik ben er evenmin voorstander van dat alles wordt ontmanteld. Parochies samenbrengen op zondag is een deel van de nieuwe dynamiek. Woorddiensten zijn een gemiste kans.

–Hoe kijkt u naar de morele revolutie in onze samenleving?

De Kerk zal tijd nodig hebben om met fundamentele veranderingen om te gaan. We moeten

vooral respect tonen. We leven in een tolerante samenleving, onverdraagzaamheid is bron van geweld en onrecht. Zo is er geen liefde zonder eerbied voor de ander. Daarom is fundamenteel respect voor het trouwde echtgepaar van homoseksuelen diep christelijk. Paus Franciscus zette met zijn uitspraak „Wie ben ik om te oordelen?” (over homoseksuelen, *n.d.r.*) de toon. Het kerkelijke recht is niet veranderd, maar toch werd een belangrijk teken gegeven. Zeker, er zijn spanningen tussen het christelijke geloof en het moderne leven, maar respect voor de menselijke persoon is het uitgangspunt van de kerkelijke sociale leer. Ik voeg daar aan toe: ook eerbied voor de seksualiteit van de mens.

–Hoe kunnen we als Kerk opnieuw geloofwaardig worden?

Onder meer door het voorbeeld van paus Franciscus te volgen. Hij toont ons dat er niet één methode is, vind ik. Eén aspect om aan geloofwaardigheid te win-

nen is ongetwijfeld de erkenning van het leed veroorzaakt door het seksuele misbruik. De voorbije jaren hield ik me intens bezig met pedofiliedossiers en dat waren er in Brugge heel wat. Sinds 2012 beschikken we voor de opvang van klachten over een dubbel systeem: via een opvangpunt van het bisdom zelf of via de neutrale arbitragecommissie. In Brugge bereikten de meeste klachten ons via het diocesane opvangpunt. Alle klachten behandelde ik persoonlijk, ik ontmoette de slachtoffers die dat wensten en regelde financiële tegemoetkomingen. Slachtoffers zeiden dat ze nooit hadden gedacht dat dat ooit zou gebeuren. Ik stak energie in die nabijheid en de ontmoetingen hebben me getekend. Geloofwaardigheid winnen we door in alle eenvoud te erkennen wat verkeerd ging.

–U pleitte bij de bekendmaking van uw aanstelling voor een grotere aanwezigheid van de Kerk in de samenleving. Wat houdt dat in?

De Kerk is in crisis, maar niet in verval. In ijltempo maken we een veranderingsproces door van homogene christelijke naar seculiere samenleving. De invloedrijke Kerk van weleer bestaat niet meer. Wat is dan onze positie?

De scheiding van Kerk en Staat is noodzakelijk, maar dat betekent niet dat er scheiding is tussen Kerk en samenleving. Het christendom wil in de samenleving aanwezig zijn en er zijn plaatsen hebben. De Kerk is geen doel op zich, maar is er ter wille van de wereld. Dat is ook de geest van het Tweede Vaticaans Concilie. „De vreugde en het verdriet van de wereld zijn de onze”, zegt de concilietekst *Gaudium et spes*.

Onze opdracht als Kerk houdt dus meer in dan zingeving te bieden, zoals sommigen menen. Daarom moet bijvoorbeeld het vluchtelingenprobleem ons ook raken. Onlangs was ik zelf in Irak in vluchtelingenkampen. Ook al wordt de Kerk kleiner, we moeten ons ervoor hoeden te evolveren naar een besloten groep, want dan worden we een sekte. Als Kerk een tegencultuur willen zijn, is arrogant. Het gaat ons steeds om het respect voor de ander, ook als die onze ideeën niet deelt. De waarde van respect deelt het evangelie met de moderniteit.

–Hoe houdt u het als mens vol?

Door de dagelijkse eucharistie, persoonlijk gebed en lectuur, ook van romans. Ik lees nu bijvoorbeeld een roman over de ondergang van het communisme. Vriendschap is ook heel belangrijk. Ik maak deel uit van een kleine groep vrienden, bij wie ook een echtpaar, die om de anderhalve maand samenkomt. De steun van je medewerkers is ook cruciaal om je aanvaard te voelen. Ook in het bisdom Brugge mocht ik dat ondervinden. Het was met andere woorden niet louter kommer en kwel, zoals sommigen misschien menen.

Van Adegem naar Brussel en Brugge (en terug)

▶ Jozef De Kesel werd in Gent geboren op 17 juni 1947 als vijfde in een gezin met negen kinderen. Zijn vader Albert was van 1953 tot 1970 burgemeester in Adegem, zijn oom Leo hulpbisschop van Gent van 1961 tot 1990. Op 26 augustus 1972 werd hij in de parochiekerk in Adegem tot priester gewijd.

▶ Studeerde achtereenvolgens aan het Sint-Paulusseminarie in Mariakerke, aan de KU Leuven en aan de pauselijke gregoriaanse universiteit in Rome, waar hij in 1977 een doctoraat behaalde met een thesis over de historische Jezus in de theologie van Rudolf Bultmann.

▶ In de jaren 1980 doceerde hij aan het grootseminarie in het bisdom Gent en van 1989 tot 1992 christologie aan de faculteit godgeleerdheid aan de KU Leuven. Uit die periode dateren twee boeken van zijn hand: *Hoe is uw Naam, waar zijt gij te vinden?* (1988) en *Over de verantwoording van het christelijk geloof* (1988) en *Omwillen van zijn Naam. Een tegendraads pleidooi voor de Kerk* (1993). In 1992 werd hij door mgr.

Arthur Luysterman benoemd tot bisschoppelijk vicaris met verantwoordelijkheid voor de theologische en pastorale vorming in het bisdom Gent.

▶ Paus Johannes-Paulus II benoemde hem op 20 maart 2002 tot hulpbisschop van Mechelen-Brussel. Hij was hulpbisschop en vicaris-generaal voor het vicariaat Brussel. In maart 2010 vroeg de pas aangetreden aartsbisschop Léonard hem zorg te dragen voor het vicariaat Vlaams-Brabant-Mechelen.

▶ Op 25 juni 2010 werd hij door Benedictus XVI tot bisschop van Brugge benoemd als opvolger van Roger Vangheluwe na diens ontslag wegens seksueel misbruik.

▶ In de Belgische bisschoppenconferentie was mgr. De Kesel verantwoordelijk voor de liturgische zielzorg, het godgewijde leven, de diakens en de parochieassistenten.

▶ Op zaterdag 12 december neemt hij bezit van de zetel in de Sint-Romboutskathedraal, waardoor hij daadwerkelijk de vierde aartsbisschop van Mechelen-Brussel wordt.